

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ „БЪЛГАРСКИЯТ ЕЗИК, ЛИТЕРАТУРА И КУЛТУРА – ПЪТИЩА ПРЕЗ МУЛТИКУЛТУРНИЯ СВЯТ“ (НЕАПОЛ, 18 – 21 НОЕМВРИ 2021)

Д-р Мая Падешка

*Софийски университет „Св. Климент Охридски“
Университет „Ориентале“ – Неапол (Италия)*

Резюме. Текстът съдържа информация за международната научна конференция за българисти и слависти „Българският език, литература и култура – пътища през мултикултурния свят“. Представа накратко организацията и основните тематични направления, както и изнесените доклади.

Ключови думи: конференция; български език, литература и култура; славянски езици

През април 2020 г. в Университета „Ориентале“ – Неапол, трябваше да се проведе конференцията „Българският език, литература и култура: пътища през мултикултурния свят“, замислена като среща на българисти и слависти от цяла Европа. За първи път в Неапол щеше да посрещне учени и образователни дейци в такъв мащаб. Но тогава избухна с пълна сила първата вълна на пандемията от COVID-19. Последваха още две вълни и две отложени срещи в Неапол.

През м. ноември 2021 г. срещата се оказва възможна. В една историческа сграда на „Ориентале“ на брега на Неаполитанския залив между 18 – 21 ноември се поздравиха учени – българисти и слависти, от 13 държави, лектори по български език и култура от 14 европейски университета, студенти от Гърция, Италия, България и Украйна, културни дейци. Събитието се проведе под патронажа на Н.Пр. Тодор Стоянов – посланик на България в Рим, който лично присъства на откриването на събитието. Партньори на събитието бяха: Болонският университет, Кампус Форли, Министерството на образованието и науката, Националното издателство за образование и наука „Аз-буки“, Българският културен институт в Рим, Асоциацията на лекторите по български език, литература и култура, СУ „Св. Климент Охридски“, асоциация „Италия – България“, Асоциация за българска култура „Будител“ – гр. Неапол. Наш

виртуален гост беше писателят Георги Господинов – носител на литературната награда „Стрега“ за 2021 г.

Основен организатор на събитието беше Катедрата по български език, българска литература и славянска филология към Университета „Ориентале“ – Неапол. Именно на нейния ръководител – доц. д-р Татяна Лекова, се падна честта на откритие конференцията: „Началото на нашата катедра е поставено от Енрико Дамяни – учен славист и българист, създател на Катедрата по славянски литератури в Университета „Сапиенца“ в Рим през далечната 1929 г., който през 1932 г. започва провеждането на семинарни занятия по български език в Неапол. През учебната 1942/1943 г. основава Катедра по български език. Именно той е ученият, който през същата година, 1942 г., основава и италианската катедра в Софийския университет. Ето защо провеждането на тази голяма международна конференция е толкова важна – тя поставя началото на редица научни и културни събития, с които през 2022 г. ще отбележим 80-годишнината от създаването на Катедрата по български език и на Катедрата по полски език в нашия университет“, каза доц. Лекова в приветствието си към участниците. На откриването присъстваха Н.Пр. Тодор Стоянов, почетният консул на България в Неапол Дженаро Фамилиети, директорът на Департамента по езикови, литературни и сравнителни изследвания към Неаполския университет „Ориентале“ Кармела Мария Лаудандо, ректорът на Неаполския университет „Ориентале“ Роберто Тотоли, представители на Община Неапол.

Конференцията в Неапол се проведе в сътрудничество с Болонския университет, Департамент за устен и за писмен превод. Представител на департамента във Форли беше доц. д-р Светлана Славкова, която заяви, че с това събитие се възстановяват традиции, прекъснати с избухването на пандемията. Възстановяват се Дните на българската култура *Conosci la Bulgaria?* – инициатива, създадена от Лектората по български език, литература и култура в Болонския университет, кампус Форли, която постави началото на „италианските“ срещи на лектори и студенти българисти; възстанови се и конкурсът за млади преводачи „Леонардо Пампури“ (победителите от конкурса бяха наградени по време на конференцията от представители на българо-италианското жури, на Асоциацията на лекторите по български език, литература и култура и на Института за българска култура в Рим).

Конференцията беше „отворена“ за широк кръг специалисти в различни области на хуманитарното знание. Поради големия интерес програмата беше интензивна: бяха изнесени 46 доклада; състоя се и кръгла маса на тема „Лекторатите – лаборатории за съвременна българистика“ с участието на МОН и присъстващите лектори по български език, литература и култура от Атина, Будапеща, Лисабон, Неапол, Форли, Лондон, Дъблин, Сегед, Белград, Солун, Фрайбург, Прага, Кьолн, Мелитопол. Освен текущи проблеми, свързани с организацията, дейността, функциите и мисията на лекторатите в задгранич-

ните университети, кръглата маса даде възможност да се представят редица проекти и постижения на лекторите и на техните студенти. Впечатлиха изказванията на ас. Генчо Банев (Атина), д-р Красимира Колева (Мелитопол) и доц. Илиана Чекова (Кьолн), които представиха богата проектна дейност и иновации в работата със студенти българисти. Това още веднъж потвърди необходимостта от разумна и целенасочена държавна политика за поддържане на задграничната българистика и по-специално – на лекторатите, които, поради своята специфика, се наложиха като „лаборатории“, от които тръгват редица новости и тенденции в чуждестранната българистика.

Научната програма на конференцията беше открита от четири пленарни доклада, които очертаха дискуссионните посоки по време на научните сесии. Проф. Амелия Личева (СУ „Св. Климент Охридски“) очерта възможностите пред съвременната българска литература да бъде „конвертируема“ за света, да потърси своята тематична отвореност и близост със „света“. Проф. Георги Минчев (Университет в Лодз) насочи дискусията в посока на идеологическата трактовка на богомилството след 1940 г. и неговата употреба за политически цели. Докладът на проф. Марина Ди Филипо (Университет „Ориентале“ – Неапол) насочи вниманието на публиката към учебното съдържание в изучаването на руски език като чужд от студенти, а проф. Петя Осенова (СУ „Св. Климент Охридски“) „откри“ голямата тема за трансграничната българистика и подготовката на специалисти в тази област.

Първата научна сесия обедини доклади под надсловa „Български език като чужд: методически траектории“. По време на сесията се представиха разнообразни доклади, в които акцент бяха: дидактическите ресурси при изучаване на български език като чужд за напреднали (Надежда Сталянова, Елена Крейчова); проблеми и пътища за тяхното преодоляване при изучаване на български език от италиански студенти (Лоренцо Тестини, Мая Падешка); споделен институционален опит при организирано обучение по български език като чужд (Биляна Тодорова, Гергана Пъдарева-Илиева); техники и похвати при изучаване на български език от английски студенти (Йорданка Велкова); анализ на учебното съдържание по български език като чужд и идеи за неговото оптимизиране и сертифициране (Антония Радкова, Ивана Давидков); социокултурни аспекти на учебното съдържание по български език като чужд (Илияна Димитрова, Илияна Генов-Пухалева).

Втората научна сесия – „Литература и култура: изследователски подходи“, представи богата гама от наблюдения върху различни аспекти и периоди на българската литература в генеалогичен и съпоставителен план. Антоанета Алипиева (Белградски университет) разгледа фигурата на помаците в романите на Генчо Стоев. Изследователката заяви тезата, че тази фигура е изкривена в българското културно съзнание от господстващата доскоро национална идеология. Стилиян Стоянов (ЮЗУ „Неофит Рилски“) говори за литературо-

центризма при възприемане на българската класика, за това как българинът традиционно изгражда „образ на света“ през литературата и нейните ценности. Таня Стоянова от Университета в Солун се спря на романа на Емил Коралов „Човекът, който вижда всичко“ в контекста на българската фантастика за деца. Интерес с оглед на „италианската“ тема в българската литература предизвика докладът на Александър Панов, лектор в Болонския университет, на тема: „Христо Ботев, Карло Пизакане и Луиджи Меркантини: три забележителни фигури на европейското духовно единство, които днес са „свършените непознати“. Авторът се спря на малко известен факт в нашата литературна история, свързан именно с връзката между Христо Ботев и Карло Пизакане, от една страна, и поета Луиджи Меркантини, от друга. Темата за „чуждото“/ другия в нашата литература беше подхваната и в следващите два доклада: в доклада на Йордан Ефтимов, но през обърнатата оптика на „завръщащите се“ в България образували се българи – от утопичната мечта за учение в странство в „Под игото“ през „Пази, боже, сляпо да прогледа“ до Чудомир и Алек Попов; през критичната позиция на Димитър Камбуров („Тринити колидж“ – Дъблин), който изследва съдбата на „българските книги“, написани от автори с български произход на различен от българския език.

Сесията продължи с доклада на Цветана Георгиева (УниБИТ – София), която се спря на фигурата на бог Пан в творчеството на поетите от *Fin de siècle* Христо Ясенев, Емануил Попдимитров и Людмил Стоянов и приключи с интересното интердисциплинарно изследване на Младен Влашки (Университет във Фрайбург) за визиите на Пловдив в българската литература.

Следващата научна сесия беше посветена на езикови проблеми („Езикът – теоретични и приложни траектории“). Бяха изнесени доклади, засягащи конкретни системноезикови явления в съвременния български език, метамодел и бази данни, въпроси от историята на българския език, проблеми на нормата и узуса, социокултурни и социолингвистични аспекти при усвояване на българска фразеология, стилистични явления. Доклади представиха Галина Петрова (Бургаски университет „Проф. д-р Асен Златаров“), Ласка Ласкова (СУ „Св. Климент Охридски“), Светлана Славкова (Болонски университет, кампус Форли), Георги Христовски (Лисабонски университет), Руска Станчева (Институт за български език – БАН), Андреана Ефтимова (СУ „Св. Климент Охридски“), Деница Димитрова (СУ „Св. Климент Охридски“), Катажина Попова (Бургаски университет „Проф. д-р Асен Златаров“), София Мицова (ЮЗУ „Неофит Рилски“).

Научната програма продължи с доклади в тематичното направление „Литературни и културни проекти. Антропология и фолклор“. Ивица Бакочич запозна публиката с курса по българско кино, организиран в Университета в Загреб. Гинка Бакърджиева, лектор по български език в Карловия университет в Прага, представи свои наблюдения в областта на превода на собствени

имена. Венета Янкова (Университет ELTE – Будапеща) и Мария Жерева (СУ „Св. Климент Охридски“) говориха за образа на българите и българския език в Унгария, а Григор Григоров (Университет в Сегед) разказа за медицински рецепти, открити в средновековни български ръкописи.

Специална сесия беше отделена за докладите на студенти, изучаващи български или друг славянски език. Участие в сесията взеха Ребека Джили – настоящем докторант по руски език в СУ „Св. Климент Охридски“, Фабио Теларико и Федерико Донадио – студенти от Университета „Ориентале“, Карина Топович от лектората по български език в Университета в Мелитопол – Украйна, както и студентите от Атинския университет с ръководител ас. Генчо Генчев Манолис Марагос, Анти Караити, Екатерины Марагудаки, Алфия Хусаинова, Хрисула Кирицу, Севастиани Данали.

Конференцията „Българският език, литература и култура – пътища през мултикултурния свят“ даде сигнал за това, че българистиката по света е витална и има своите традиции и бъдеще; че институциите, свързани с дейността на българските лекторати в Европа, не са загубили диалога помежду си по време на пандемията.

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
“BULGARIAN LANGUAGE, LITERATURE AND CULTURE –
ROADS THROUGH THE MULTICULTURAL WORLD”
(NAPLES, NOVEMBER 18-21, 2021)**

Abstract. The text contains information about the international scientific conference for Bulgarians and Slavists Scholars “Bulgarian language, literature and culture – roads through the multicultural world”. It briefly presents the organization and the main thematic areas, as well as the presented reports.

Keywords: conference; Bulgarian language, literature and culture; Slavic languages

✉ **Dr. Maya Padeshka**

Web of Science Researcher ID: AAY-4136-2021

Sofia University

Sofia, Bulgaria

Università di Napoli „L’Orientale“

Napoli, Italia

E-mail: mpadeshka@unior.it